

RAST

da občutim v sebi le eno veličast vesoljstva tihega
da občutim v sebi le eno veličast vesoljstva tihega
da občutim v sebi le eno veličast vesoljstva tihega

“Letos Slovenija partyja ne bo!”

Kakih deset parov oči je zijalo v tri predstavnike Mladih v odkrivanju skupnih poti, ko smo na sestanku Slovenske prosvete prišli na dan s to dra-
stično izjavo. Čakali smo na reakcijo. V pogledih nekaterih smo videli razočaranje, drugi niso prikrivali razdraženosti in jeze, tretji so bili le začudeni.

“Zakaj ne?” je po neskončno dolgih sekundah tišine le padlo vprašanje, ki je v svojem tonu že spominjalo na očitek.

Lahko bi naštevali cel kup razlogov, zakaj bi se mladi odpovedali praznovanju mednarodnega priznanja Slovenije. Vendar je bila naša izjava le provokacija, izzivanje. Sami nismo bili prepričani v to, kar smo rekli. Želeli smo, da bi nas kolegi iz drugih društev prepričali, zakaj je Slovenija party tudi letos potreben.

“Menda ne boste prekinili prav takrat, ko bi moral biti jubilejni, 10. Slovenija party!” je bil prvi razlog. No ja, številke imajo svoj čar, mimo tega ne moremo. 10. party, vstop v novo tisočletje, leto, ko zaključujemo praznovanje 200. obletnice Prešernovega rojstva, leto ko bomo nazdravili ob 10. rojstnemu dnevu naše države Slovenije...

“Devet let partyja, to je že tradicija!” Seveda, najhuje je, če prekinemo tradicijo! Toda glede na to, da smo jo tudi sami ustvarili, bi morda imeli pravico, da jo prekinemo. Saj vemo, da so mladi navadno alergični na vse, kar je tradicionalnega, ker tradicija po mnenju nekaterih diši po zastarelem. Mladi pa hočejo biti inovativni in - predvsem - hočejo videti smisel v tem, kar delajo!

Pa smo tam! Smisel! Kakšen smisel ima organizirati 10. Slovenija party?

Mislim, da bi nam nihče ne smel zameriti, če bi bili res vrgli puško v koruzo: težav pri organizaciji take prireditve je ogromno. Najprej stroški. Mladi smo se vedno upirali temu, da bi party živel na račun podpor, ki

so namenjene delovanju društev. Čeprav gre za prireditev, ki ima tudi kulturno vsebino, smo želeli, da bi večino stroškov krili s sponzorstvi in prostovoljnimi prispevki.

Zadnji dve leti, kljub nekaterim podjetjem in posameznikom, ki so bili za te naše potrebe zelo občutljivi, pri tem nismo bili uspešni.

Toda z denarjem bi še nekako šlo, če bi imeli dovolj delovne sile, prostovoljcev, ki bi se zavzeli za organizacijo partyja. Toda stalno pomanjkanje časa in drugačen stil življenja so naredili svoje in mladi - pa tudi manj mladi - ne pomagajo več, tako kot so nekoč.

Ali ima torej še smisel vztrajati?

Mislimo, da ja. Zaradi ideje, zaradi vrednote. Zaradi ponosa, da pripadamo narodu, ki ima svojo državo. Ponosa

in veselja, da sta ta narod in njegova država sedaj jasno prepoznavna v svetu. Zadoščenje,

da lahko črpamo moči iz kulture in duhovnosti naroda, ki je znal opevati lepote tega edinstvenega koščka zemlje, od našega ljubega Jadrana do Alp in Panonije, ki pa je bil ves čas tudi odprt v svet. Žive naj vsi narodi! - kakšen pogum, kakšna veličina, kakšna odprtost!

Slovenci v Italiji nismo osamljeni, nismo neka čudna multikulturna tvorba. Vsako toliko se je treba spomniti, da smo del istega naroda, ki ima svoj dom tam, za mejo na Fernetičih. Slovenija party je prijeten, zabaven, sproščen način, da sami sebi in celemu Trstu na glas zakličemo, da smo radi Slovenci.

O vsem tem nas ni bilo treba posebej pričevati. Veliko članov društev, včlanjenih v Slovensko prosveto, nas je s ponudbo pomoči pri organizaciji ohrabilo. Hvaležni smo tudi Zadrudni kraški banki, ki nam je tudi letos obljubila prispevek. Predvsem pa nam je v veliko zadoščenje, da ste tudi vi, ki ste nocoj tukaj, hoteli dokazati, da je ideja Slovenija partyja pomembna, da je lepo praznovati zaradi neke pozitivne vrednote in da je imelo torej tudi letos smisel, da smo praznik še priredili. Hvala in uživajte ob 10. Slovenija partyju.

Breda Susič

RAST 01
februar 2001

VSEBINA

Uvodnik	1
V ospredju	2-3
Okno v svet	4
Mosp&Klub	5
Pika na i	6-7
Literatura	7
www.mladi.com	8

ZAKAJ ŠE 10. SLOVENIJA PARTY?

RAST
mladinska priloga
Mladike,
34133 Trst,
ul. Donizetti 3
tel. 040-370846
Pripravlja uredniški
odbor mladih

Pri tej številki so
sodelovali: Breda
Susič, Primož
Šturman, Sara
Magliacane, Jadranka
Cergol, Andrej Maver,
Erika Hrovatin, Daniel
Beorchia, Luka Pieri
in Ivana Mahnič.

Številko je uredila
Breda Susič

Oblikoval
Matej Susič

Trst, februar 2001

Tisk Graphart snc
Obrtna cona Dolina
507/10 - Trst

V soboto, 19. januarja, se je v dvorani nemškega dobrodelnega društva v Trstu odvijal že tradicionalni Slovenija party. Po prejšnjih dveh izvedbah, ki

X. SLOVENIJA PARTY

sta imeli kot prizorišče dvorano hotela Savoia Excelsior in kot častna gosta dva športnika - Leona Štuklja in

Srečka Katanca, so se organizatorji odločili, da dajo letošnji izvedbi kulturni pridih. Letos se namreč zaključujejo praznovanja ob obletnici Prešernovega rojstva. Častni gost je tokrat bil akademik France Bernik, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Desno zgoraj: natrpna dvorana Goethe Instituta

Zgoraj: napovedovalci Tina Sossi, Matteo Dimai in Martina Malalan

Spored sta uvedla napovedovalca Tina Sossi in Matteo Dimai, nato je besedo prevzel Mešani pevski zbor Mačkolje, ki je pod vodstvom Iva Lešnika zapel Prešernovo Zdravljico, slovensko državno himno. Pozdravni nagovor je

Spodaj: Mpz Mačkolje

imela Breda Susič, ena izmed organizatorjev sedanjega in pobudnikov prvega Slovenija party-ja leta 1992. V svojem govoru je dejala, da je Slovenija party že ustaljena tradicija in bi bilo škoda z njo prenehati. Vztrajati je treba zaradi vrednote, da pripadamo narodu, ki ima sedaj svojo državo. Na Slovenija party-ju lahko zakličemo, da smo radi Slovenci, je še dejala Breda Susič.

Besedo je nato prevzel slavnostni govornik, predsednik Sveta slovenskih organizacij Sergij Pahor. Najprej je na kratko nekaj besed posvetil slovenski državi, njenemu nastanku in razvoju, nato pa je prešel na obravnavo sedanje situacije slovenske manjšine v Italiji. Dejal je, da Slovenci ne zahtevamo nikakršnih privilegijev, zahtevamo samo svoje pravice. Opozoril je, da ne smemo dopustiti, da bi tudi sami začeli sprejemati dvojno mero, ki jo nekateri uporabljajo pri gledanju na pravice narodnih manjšin: kar je prav na istrski obali Jadrana, naj ne bi bilo po mnenju nekaterih prav na kraški. Pahor je na koncu izrazil željo, da bi bil zaščitni zakon končno odobren, saj bi veliko pripomogel k zblizanju med tu živečima narodoma.

Po slavnostnem govoru je bil na vrsti častni gost, akademik France Bernik, ki ga je občinstvu predstavila Martina Malalan. Bernik se posveča slovenski literaturi 19. in 20. stoletja, s posebnim poudarkom na obdobjih realizma, moderne in književnosti po II. svetovni vojni. Slovensko literaturo obravnava iz primerjalnega zornega kota, tako da jo

postavlja v kontekst drugih evropskih literatur, kjer ima slovenska enako mesto kot druge evropske kulture. Bernik se je v svojem govoru navezal na praznovanje Prešernovega rojstva in vseh prireditev, ki so bile s tem povezane. Dejal je, da noče polemizirati z načinom, kako se danes predstavlja Prešerna. Izrazil pa je željo, da bi bil dan večji pou-

OBLETNICA PRIZNANJA SAMOSTOJNE SLOVENIJE

darek Prešernovi duhovni veličini, sam pa se je kot literarni zgodovinar zaustavil pri analizi Črtomirovega notranjega preobrata v Krstu pri Savici. Nadalje je Bernik citiral stavek Ivana Tavčarja, ki ga je po njem prevzel tudi Cankar: "Ljubljana je srce Slovenije, Trst so njena pljuča". K temu je dodal še svojo misel, da ta pljuča globoko in mlado diha, ker so med organizatorji Slovenija party-ja predvsem mladi.

Spored je zaključil pevski zbor Mačkolje, ki je zapel še nekaj Prešernovih pesmi v raznih priredbah ter nekaj priredb slovenskih narodnih pesmi. Večer pa se je nadaljeval z družabnostjo ob zakuski in plesu. Za prijetno glasbo je poskrbel ansambel Zamejski kvintet.

Primož Sturman

Zbor in kulturni program

Na bralčevo nesrečo nisem podkovaná v glasbeni kritiki in sem za mnenje o zboru vprašala kar mlajši pevki. Prva je, zmedena nad vprašanjem, izjavila, da je bilo petje kot ponavadi, druga pa je skromno pripomnila, da je MePZ Mačkolje najboljši zbor daleč naokrog. Slednjo trditev potrjuje tudi dejstvo, da je bilo med občinstvom veliko fansov raznih starosti in jezikov.

Kulturni program je bil v redu, recitacije skrbno izbrane

noma uspela... vsi, ki smo prišli do hrane, čestitamo "šefom" (in članom društev Slovenske prosvete za pomoč)!

Čeprav ni bilo letos plesnih vaj, je ples zamikal marsikateroga in marsikatero, predvsem po zaslugi Zamejskega kvinteta. Edina oseba v poslopju, ki ni plesala, je bila nadzornica...

Socialni odnosi

Očitno stopnice skrivajo poseben romantični čar, saj

10. ZANIMIVOSTI IN NE O SLOVENIJA PARTY-JU

in dikcija - večinoma - kar v redu. Pozdravi so bili namenjeni vsem fizično in duševno prisotnim (pa tudi odsotnim) pomembnejšim osebam iz zamejstva in matice. Torej, nič komentarjev...

so se bolj ali manj opazna osvajanja vršila prav na stopnišču; v prvi vrsti so se izkazali naši klubovci in klubovke, ki so kaj kmalu "navsezali stike z matico".

Med klepetanjem so se ponovno srečali stari prijatelji in znanci iz matice, zamejstva in inozemstva, nastala so nova prijateljstva...

Obleke

Raven elegance se na Slovenija party-ju vneta dviga: kaj nam Pariz, kaj NewYork, ko pa imamo Buenos Aires in mogoče še kaj? Dala bi roko na ogenj, da je bilo vsaj 10 oblek kupljenih v daljni Argentini. Kam pa bodo morale potovati naslednje leto naše zamejske lepoticke?

Utrinki iz garderobe

Gotovo je bila eden izmed najzanimivejših krajev garderoba. Torej, pogledjmo... poleg plaščev, šalov in torbic so nam ljudje zaupali še čevlje, čelado, videokaseto Škofje-loškega pasijona, fotoaparati in mogoče še kaj! Vse smo pridno vrnili kolikor mogoče hitro... recimo, da smo hitrost morali za malenkost zmanjšati

zaradi -ehm- organizacijskih težav...

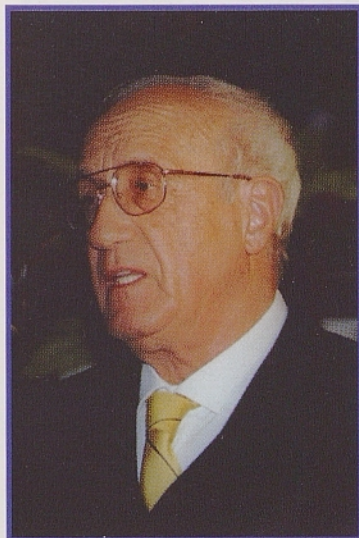
Naši fantje so se odlikovali v delikatni nalogi pretakanja vina (na vrhu). Medtem je skupina Argentinec veselo prepevala

Bilanca prisotnosti na neznanstveni podlagi

V garderobi je bilo razdanih okoli 185 listkov, od katerih je bilo več števil uporabljanih za dva, tri ali celo štiri plašče. Če k temu prištejemo še ljudi, ki so raje obdržali svoje plašče, bunde, jope ipd., lahko trdimo, da je bila prisotnost na 10. Slovenija party-ju res množična.

Sara Magliacane

Častni gost dr. Bernik (levo) se je ob koncu pridružil mladim plesalcem (spodaj)

"Končno hrana!" oziroma "Končno ples!"

Kljub že opravljeni večerji je veliko ljudi željno pričakovalo zakusko, ki je bila tako dobra in okusna, da marsikdo ni uspel priti do mize. Resno: zakuska je kulinarično popol-

Od 18. do 21. oktobra je bilo v mestu Nimes v Južni Franciji vse živahno. Tja so namreč dospeli številni predstavniki manjšinskih gledališč. Kaj in kako o tem srečanju pa smo vprašali Miriam Čermelj, ki se je te pobude tudi udeležila. Bi nam lahko na kratko povedala, kako je do te pobude sploh prišlo?

MANJŠINSKA GLEDALIŠČA

Leta 1997 je frizijska gledališka skupina Tryater dala pobudo za Offspring Project, ki ima kot cilj spoznavanje in raziskovanje delovanja mladinskih gledaliških skupin, ki uporabljajo evropske manj rabljene jezike. Tryater je povabil k sodelovanju večletnega projekta več evropskih gledaliških skupin. Tudi Slovenski Oder iz Trsta se je takoj odzval vabilu in se vključil v Offspring Project. Drugi del projekta je bil namenjen predvsem spoznavanju načina delovanja drugih evropskih gledaliških skupin s pomočjo številnih medsebojnih obiskov predstavnikov gledaliških skupin, ki so opazovali in pričali o svojem delovanju. In končno je bilo na vrsti še srečanje v Franciji, ki so se ga udeležile vse sodelujoče skupine: Spectacle Theatre in Bara Caws iz Walesa, Amharclam de hide iz Irske, Deutsch Sorbisches Volkstheater iz Nemčije, Tryater iz Frizije, katalonska skupina Centre Dramatic del Valles, bretonska skupina Ar Vro Bagan, okcitanska Compagnie Anne Clement iz Francije in Slovenski Oder iz Trsta.

2. Kaj se je tam pravzaprav dogajalo?

To srečanje je bila enkratna priložnost, da se sodelujoče skupine srečajo, spoznano delo drugih in si tako nabirajo dragocene izkušnje, ki lahko potem obogatijo in pripomorejo k rasti domače stvarnosti. Na programu so bile predstave valežanskega, sorbskega, frizijskega, katalonskega in okcitanskega gledališča. Program pa je bil še dodatno obogaten z delavnicami in predavanji ter okroglimi mizami. V teh dneh so imeli seveda člani Offspringa možnost pogovoriti se tudi o naknadnem delovanju in potegniti že prve zaključke opravljenega dela in študija. Srečanje teh gledaliških skupin v južni Franciji pa je bilo še posebej pomembno, ker so se tu prvič srečali igralci končne koprodukcije, ki bo pripravljena in prvič uprizorjena na OEROL festivalu v Terschellingu v Friziji junija 2001. V tej zaključni predstavi bo sodeloval po en igralec iz vsake manjšine. Zamejska igralka Nikla Panizon, ki v Trstu sodeluje z italijanskim in s slovenskim gledališčem, bo predstavljala svet mladih, ki se v zamejstvu bavijo z gledališčem. Oktobrsko srečanje je bila torej iztočnica še zadnjega dela projekta.

3. In v katerem jeziku bo potekala ta igra?

Judith de Rijke, nizozemska pisateljica in režiserka je na tem oktobrskem srečanju vodila

delavnico z igralci, predvsem pa črpala ideje za končno predstavo. Njena zamisel je namreč ta, da napiše delo v nekem fantastičnem jeziku. Ker sama ne pripada nobeni manjšini, so zanjo ti jeziki neznani in zato toliko bolj zanimivi. Kadar se igralci na odru pogovarjajo vsak v svojem jeziku, se ne razumejo med sabo, imajo težave s komuniciranjem. Zato si pomagajo s telesom, gibom in glasbo, da se le razumejo na kakšen način.

4. Kaj ti je od tega srečanja najbolj ostalo v spominu?

Najverjetneje vse gledališke predstave raznih skupin. Prvi dan je bila npr. na sporedu uprizoritev frizijskega dela Geweld nee! (Nasilje nikar!). Drama je bila napisana na podlagi resničnih nasilnih dogodkov, ki so presunili frizijsko stvarnost. Zvečer pa je bila na programu enkratna predstava katalonskega gledališča Centre Dramatic del Valles El baro i la leprosa. Nastopanje na odru je spremljala glasba kitar v živo.

Govorjena beseda je bila prisotna le na začetku in na koncu igre, saj je bila ta pretežno mimirana, v veliko veselje vseh gledalcev, ki so lahko tako

bolje sledili dogajanju na odru. Naslednjega dne je bila uprizorjena predstava Lo viatge, okcitanskega gledališča Anne Clement. To je bila skupina, ki je priredila festival manjšinskih gledališč. Ob tej priliki so imeli udeleženci tudi možnost spoznati boljše okcitansko stvarnost. Popoldne pa so se predstavili skupinam Offspring Projecta še Sorbi z dramo Tennesseeja Williamsa. Zvečer pa je bila na sporedu spet okcitanska predstava Cabaret Gavache.

Zadnji večer so nastopili še Valežani skupine Bara Caws. Njihovo delo je bilo res osupljivo in presenetljivo za marsikoga. Preoblekli so namreč Doktorja Fausta Marolowa v DeeJay Fausta. "Oder" je v bistvu obkrožal gledalce, igralci pa so se prosto premikali med njimi. Prostor in glasba sta sploh spominjala na disko. Nastopajoči so se odlično odrezali ne samo v igranju, ampak tudi v petju. Igra je bila vseskozi prežeta z glasbo v živo in videoprojekcijami. Skratka to je bila prava multimedialna predstava, ki je v sebi združevala najrazličnejše elemente in sredstva današnjega umetniškega ustvarjanja.

Hvala za pogovor!

Jadranka Cergol

Arena v Nimesu

MEDNARODNO SREČANJE V NIMESU

V drugi polovici januarja je izšla nova številka YENIja, glasila evropske organizacije Youth of European Nationalities. V to organizacijo se vključujejo tudi Mladi v odkrivanju skupnih poti. Med drugim je prav pripadnik slovenske manjšine v Italiji, član MOSPa, glavni in odgovorni urednik Yeniija.

ZIMSKA ŠTEVILKA YENIJA

Tokratno, zimsko številko glasila, ki prinaša veliko člankov v angleškem in nemškem jeziku, priporočamo v branje zaradi dveh razlogov. Prvič, ker se v njem kar trikrat oglašajo pisci iz našega zamejstva. Matej Susič piše uvodnik, v katerem si želi, da bi se mladi pripadniki vseh evropskih manjšin, člani različnih organizacij, ki so povezane v YENU, čutili prava skupnost in prijateljska družčina. Vuokko Antonini je napisala osrednji članek v tej številki, t.j. obširno in zabavno poročilo Autumn seminarja (jesenskega srečanja članov organizacij Yena), ki je bil oktobra meseca v Pécsváradu, pri nemški manjšini na Madžarskem. Breda Susič pa je pripravila kratak intervju s predstavnikom Poljakov iz Litve.

Drugi razlog, zaradi katerega se spleta prebrati Yeni, je, ker lahko pridete do nekaterih zanimivih informacij o seminarjih in izmenjavah, ki so bile in bodo na programu v prihodnjih mesecih na evropski ravni. Se posebej je lahko zanimiv seminar, ki bo to poletje na Danskem, kjer živi nemška manjšina.

V 13. številki Yeniija lahko najdete še veliko drugih informacij o evropskih manjšinah in o delovanju YENa.

Andrej Maver

Po božični pavzi so se v Peterlinovi dvorani v Trstu spet začela srečanja časnikarskega, mednarodnega in gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba in Mladih v odkrivanju skupnih poti.

Na srečanju časnikarskega krožka, v četrtek 11. januarja, je mentorica Breda Susič pripravila temo, ki so jo predlagali sami člani krožka: pripravo, strukturo in obogatitev članka - natančneje kronike. Po začetni analizi teorične plati argumenta, se je celotna skupina preizkusila v praktični vaji. Vsak si je izbral nek kulturni dogodek (na razpolago so bili letaki raznih prireditev), takoj zatem pa je moral v petnajstih minutah spraviti skupaj članek in vanj vključiti informacije, ki jih je dobil na letaku. Poizkus je bil ne samo koristen, pač pa tudi zabaven, tako da se je simuliranje konkretne situacije, v kateri se poklicni časnikarji pogosto znajdejo, in sicer v stiski s časom in napetstjo, zelo dobro obneslo.

V petek, 12. januarja, se je sestel mednarodni krožek - MOSP international, ki ga vodi Matej Susič. Dnevni red je predvideval osveščanje o novostih v sklopu mladinske organizacije evropskih manjšin Yena (Youth of European Nationalities), v katero je krožek vključen, kot predstavnik slovenske manjšine v Italiji. Govor je bil o notranjih oz. upravnih spremembah v organizaciji sami, poleg tega pa so člani krožka razpravljali tudi o bližajočem izidu glasila Yeni (izhaja v Trstu), o tradicionalnem velikonočnem seminarju, ki bo letos na Slovaškem, in o dograjevanju spletne strani www.yeni.org, z vključitvijo foruma, v katerem bodo lahko tako člani kot nečlani Yena neposredno

“interagirali” s pismi, komentarji in drugimi prispevki. Med drugimi temami je bil govor tudi o priložnosti, da bi prav člani MOSPa International lahko odigrali pomembnejšo vlogo v ožji skupini, ki vodi mednarodno organizacijo YEN, za kar pa je seveda nujno potrebno redno in aktivno sodelovanje.

V sklopu SKK in MOSP deluje še gledališki krožek, ki pa zaradi šolskih in univerzitetnih obveznosti članov v januarju in februarju ne bo nastopil. Pač pa so se nekateri člani tega krožka, kot tudi

Klubovci so obnovili prijateljske stike s predstavniki krožka OZN iz Postojne

DELOVANJE KROŽKOV V MESECU JANUARJU

člani ostalih dveh omenjenih krožkov, aktivno vključili v pripravo Slovenija partyja.

Ob koncu pa še napotki za tiste, ki bi se radi vključili v enega izmed krožkov. Kogar bi zanimal časnikarski, naj pokliče na telefonsko številko 040/ 812834 in vpraša po Jadranki, za mednarodni krožek je na razpolago Matej in sicer na telefonski številki 040/370846 od 9. do 17. ure, na elektronski pošti matejsusi@hotmail.com ali pa kar na srečanjih, ki so vsak drugi petek v mesecu, ob 20 uri. Prav na koncu pa še telefonska številka mentorice gledališkega krožka Lučke Peterlin: 040/211551.

Erika Hrovatin

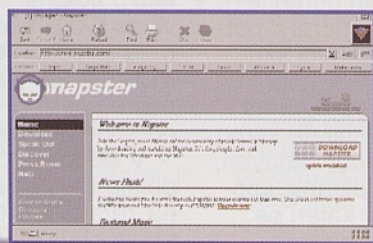
KAJ JE NAPSTER

Kaj je Napster, kako deluje in zakaj je tako znan? Kdor ne pogostokrat uporablja interneta, morda ne bo znal odgovoriti na ta vprašanja. Napster je le člen dolge verige novosti in odkritij, ki so se v teh letih vrstila v računalniškem svetu.

Prenos in shranjevanje glasbe v računalniku (t.i. vzorčenje) pravzaprav ni nobena novost. Nečesa takega so bili zmožni že legendarni

hišni računalniki, ki so imeli glavno besedo v prvi polovici osemdesetih let: govorim o ZX

Spectrumu in Commodorju 64. Seveda, kvaliteta je bila takšna, da si potreboval vsaj pet sekund, da si komaj komaj lahko prepoznal originalno pesem, a ideja je bila za takratne čase vseeno nova in vznemirljiva.

Deset let kasneje, v začetku obdobja interneta, so se pojavili prvi programi, ki so omogočali kodificiranje glasbe v pristo razpoložljivem zvočnem formatu MPEG Audio, ki se je kasneje razvil v MP2 ter dokončno v MP3. Računalnikarji so odkrili, da si lahko izmenjujejo glasbo tudi preko interneta, saj je MP3 tako skrajšal dolžino glasbenih file-ov, da je pre-

nos iz enega računalnika v drugi postal poceni in praktičen.

Tako se je začel množičen prenos celih arhivov plošč in kaset v računalnike, seveda skoraj vedno na ilegalen način. Koliko let smo si izposojevali in presnemavali glasbo s kaset prijateljev! Ta navada se zdaj še vedno nadaljuje, nova tehnologija pa izpodri-va staro, tako da dandanes namesto kaset uporabljamo računalnik in cd-je.

STARI, DOBRI PRINCIP IZMENJAVE

Na internetu se je pojavilo vedno večje število arhivov, ki so ponujali široko izbiro glasbe oz. pesmi. Veliko teh je delovalo po principu izmenjave: za vsako pesem, ki jo pošlješ in

daš na razpolago arhivu, imaš možnost, da si iz njega izbereš eno ali več pesmi po želji. Dostop do teh arhivov pa ni bil enostaven, zato so samo najboljši poznavalci mreže imeli privilegij, da si oblikujejo zavirljivo zbirko.

Mladi ameriški študent z univerze Northeastern pa si je januarja 1999 izmislil originalen sistem, s katerim si je mogoče najhitreje in na najbolj enostaven način izmenjavati glasbo. Zamisel sloni na naslednji enostavni ugotovitvi: zakaj shranjevati vso glasbo na enem samem računalniku, ki bi zato potreboval ogromno prostora na disku in bi zanj bilo treba odšteti veliko denarja, ko pa se lahko poslužujemo prožnosti in razširjenosti interneta za

vdrževanje neskončno velikega arhiva? Napster uporablja prav ta koncept: med seboj povezuje desetine računalnikov, ki skrbijo za ureditev seznamov pesmi in postavijo v medsebojen stik vse, ki bi hoteli dobiti in dati na razpolago glasbo. Ko si na svoj računalnik preneseš npr. zadnjo uspešnico pevke Britney Spears, računalnik-strežnik shrani podatek, da imaš v svojem računalniku to pesem; ko si druge osebe želijo isto pesem, jim strežnik sporoči, kdo jo ima in če je ta v tistem trenutku priključen na mrežo. Tako si uporabniki izmenjujejo pesmi iz enega računalnika direktno v drugega, ne da bi za to potrebovali ogromne arhive na enem samem disku.

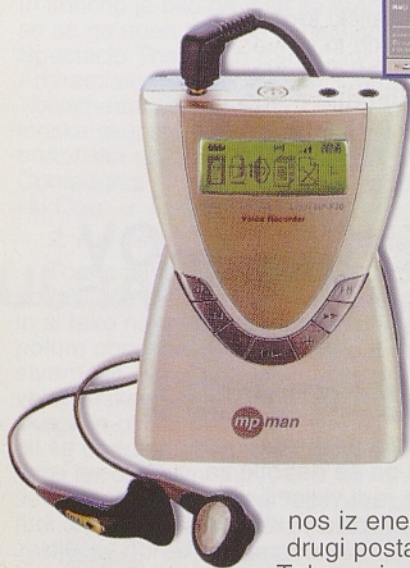
Za vstop v mrežo je dovolj, da uporabimo program, ki ga dobimo na glavnem strežniku Napsterja (www.napster.com), v verziji za PC, za Macintosh (Macster) ali drugje za Amigo (npr. Amster) in za druge računalnike.

KAJ PA AVTORSKE PRAVICE?

Napster ne upošteva nobenih omejitev glede avtorskih pravic, vsakdo lahko prosto pošilja katerokoli pesem ali skladbo. Napster sledi ideji, da mora biti glasba prosto razpoložljiva vsem za privatno uporabo. Tega mnenja seveda niso vse velike glasbene firme, ki se preživljajo s prodajo plošč in ki omogočajo, da avtorji ter glasbeniki zaslužijo s

PROSTA IZMENJAVA GLASBE PREKO INTERNETA

svojim delom. Napster je zanje velika grožnja, ker so zaradi njega že ob velike dobičke. Važno pa je poudariti, da Napster ni piraterija, saj konec koncev s to izmenjavo zaslužijo le telefonska podjetja, katerim plačujemo vse ure, ko smo povezani na internetu. Vseeno pa so lani diskografske firme tožile mladega Shawna Fanninga in njegovo družbo Napster.

Prenosni MP3 player, nadome-
stek slavnega
walkmana.
Desno, okence
programa Napster.

Sodba je sedaj še v teku, medtem pa družba Napster skuša najti rešitev, ki bi zadovoljila bodisi milijone uporabnikov - ki si hočejo še naprej brezplačno izmenjavati glasbo - kot diskografske firme, ki bi hotele vleči dobiček tudi iz tega novega načina prodaje.

Prvi korak do dokončne rešitve je dogovor z družbo Bertelsmann, ki je lastnica glasbene firme BMG. Ta bo skoraj gotovo določila ceno za vsako skladbo iz svojega kataloga. Bo to pomenilo konec popolnoma svobodne izmenjave? Gotovo ne, saj obstajajo poleg Napsterja še drugi podobni strežniki (npr. www.gnutella.it), ki imajo to posebnost, da so še bolj decentralizirani, tako da jih je skoraj nemogoče ukiniti. Medtem pa Napster še vedno deluje brezplačno, tega pa se skušajo v čimvečji meri poslužiti milijoni računalnikarjev po svetu...

REVOLUCIJA SPROŽILA DEBATO

Revolucija Napsterja je ponovno sprožila debato o tem, ali imajo glasbeniki pravico, da zaslužijo denar za svoj trud. Pisec teh vrstic meni, da je glasba sama po sebi preveč nematerialna, da bi kdorkoli lahko zahteval pravico do njene lastnine. Želja po glasbi je na

splošno tako močna, da si nihče ne postavlja problemov, ko si presnema kupljeno ploščo, ki je last prijatelja ali znanca. Poleg tega nekateri tudi trdijo, da je dandanes zelo težko napisati pesem, ki ne bi bila podobna drugi, že obstoječi, zato ne bi nihče smel trditi, da je določena skladba popolnoma njegova, oz. da je sad samo njegovega dela.

Zaradi tega menim, da ideal, po kateri naj bi bila glasba brezplačno dosegljiva vsem, ni tako težko uredljivo. Za to pa se moramo zahvaliti tudi tistim, ki so sprožili revoluciji, ki se imenujeta MP3 in Napster.

Daniel Beorchia

LITERATURA

Prepad

Ne spomnim se, kako smo ostali v tistem zatemnjem stanovanju samo mi štirje. Boris se je veselo pogovarjal s Tino, jaz pa sem kar naprej kimal Sandri, ki mi je razkrivala svoje življenjske tegobe. Čisto nikogar ni bilo. Vse je bilo пусто in prazno. Soba, stene, miza, steklenice na njej. Vse je bilo mrtvo. Razen tistega nenehnega direndaja pod oknom. Tudi kavč, na katerem sta sedela Boris in Tina je kar naenkrat bil prazen, ko sem po dolgem (ali pa tudi ne) času pogledal v tisto smer.

Tudi tega se ne spomnim, kako sva se na tisti kavč presedla midva s Sandro in kdaj sva odprla in izpraznila še eno steklenico vina. Spomnim se samo, kako mi je bilo nenadoma dovolj njenih neumnih besed in sem z roko segel po njenem stegnu. Ni nehala govoriti, tako da sem jo potisnil v ležeči položaj in se z vso težo ulegel na njo ter ji zaprl usta s svojimi.

Naslednje, kar se spomnim, so moje roke na njenih prsih. Čutil sem njeno vročo sapo na vratu, na bradi, v ustih. Bila mi je odvratna in bolj sem se zavedal te odvratnosti, bolj sem silil v njeno strast, v nejo vulgarnost, v nejo brezosebno poželenje. Še sedaj jo vidim, kako zakleto vzdihuje, medtem ko moje ustnice raziskujejo njena hlastajoča usta, njen neokusen vrat, vse do njenih kipečih vrhov.

Ves čas sem imel odprte oči in ko sem jo pogledal, nisem videl ničesar. Njene oči so

bile steklene. Njena odprta sopeča usta so me vabila v peklenški ogenj in jaz sem ji sledil, vse do tleče jame, kjer se izgubi sleherno človeško upanje osvoboditve. Ponujala mi je svoje sokove z zadovoljstvom. Preziral sem ga. Kot sem preziral svoje pretvarjanje in svojo nenaravnost. Njeno zadovoljstvo je bilo zadovoljstvo, ki ga ima pošastno bitje, ko te mami s svojim strupom. In jaz sem se ga napajal, gluha in prazen, osramočen in ponižan, čedalje bolj zagnušen in čedalje manj zavesten. Na njenem obrazu sem videl grozoto svoje nečasti; na njenem telesu začutil odpor svojega lastnega studa; v njej praznino svoje hinavščine.

Luka Pieri

KO SE STRAST ZAGANJA (PREDZADNJI DEL)

PRAZNOVANJE VAŠKEGA ZAVETNIKA SV. ANTONA NEKOČ IN DANES

“**S**v. Antuen je zime an kentuen. Bue še zejz jesko mater, bue še kosmata ta zima.” To je stari borštanski pregovor, ki priča, da so bili že v davnih časih Borštani navezani na vaš-

melodijo, ali ga celo sami uglasbili ter so z lastnimi močmi izoblikovali ustrezno sceno. Poleg tega pa je bilo najpomembnejše to, da so bile te igre izključno v lastni režiji. To tradicijo ohranjajo v vasi še danes: uprizorjene igre so nadvse šaljive in izhajajo iz preprostih humorističnih vsakdanjih dogodivščin ter zrcalijo vsakdanje vaško življenje. Najvažnejša priložnost za uprizorjanje teh iger ostaja seveda praznik vaškega zavetnika sv. Antona, 17. januarja.

TUDI JANEZ IMA SREČO

Tudi letos so v tej breški vasi proslavljali ta praznik, kot veleva tradicija. Glede gledališkega dela je letos izbira padla na veseloigro v narečju “Tudi Janez ima srečo” po tekstu Nadje Švara, ki se s pisanjem ukvarja že vrsto let. Poznamo jo sicer kot pesnico, narečje in lahkotno gledališko ustvarjanje pa sta za Nadjo Švara novost.

Skupino mladih igralcev, ki so povsem izpolnili pričakovanja obiskovalcev, sestavljajo: Tjaša Ruzzier, Maks Štefančič, Črtomir Rapotec, Noemi Cisera, Stojan Parovel, Irina Družina, Danijel Družina, Ivana Mahnič in Michele Di Donato. To so mladi, večinoma Borštani (dva pa prihajata iz sosednjih vasi), ki jih družita skupni cilj in pristna ljubezen do tovrstnega amaterskega gledališkega nastopanja. Skupina sicer ni številna, a pomisliti moramo, da je vas majhna in zadovoljiti se je treba z malim. Velja pa rek, da je kakovost pomembna, ne pa količina! Zato so se ti fantje in dekleta zavestno odločili, da posvetijo nekaj svojega prostega časa društvenim pobudam in gojenju vaških običajev.

Igralci in vsi, ki sodelujejo pri uresničevanju takih veseloiger, razkrijejo pri teh načrtih del svojega srca. To ne samo zaradi ogromnega napora in žrtvovanja, ki ju je zahtevala odrga postavitev igre, ampak predvsem zato, ker so te gledališke predstave sad, preko katerega izpričujejo svojo narodno zavest in pripadnost ter ljubezen do domačega kraja.

To pa je samo en vidik dramskega dela, ki so ga lahko gledalci videli na odrskih deskah. Za tem se skriva veliko več. Zasluga za tak uspeh gre v precejšnji meri tudi vztrajni prizadevnosti režiserja Aleksandra Corbatta ter vseh, ki so za kulisami pripomogli k uspehu večera in brez katerih ne bi bilo sv. Antona. Aplavz in odobravanje publike pa sta največje plačilo za ves trud, telesno in duševno energijo, ki so bili vloženi ter veljajo kot pogumna spodbuda k novim načrtom na kulturnem področju. Seveda se pot do uspeha vije med premagovanjem težav, a zavest, da še obstajajo v naših društvih skupine mladih, ki predstavljajo upanje za prihodnost ter obujajo in gojijo vaške navade, nas mora navdajati z globokim zadoščenjem.

Nad letošnjim praznovanjem sv. Antona je padel zastor. V Borštu pa se dramsko udejstvovanje nikakor ni zaključilo. Skupino mladih korenjakov čakajo sedaj gostovanja v sosednjih društvih. Prihodnje leto pa nova zabavna veseloigra.

Ivana Mahnič

BORŠT: MLADI NA ODRU ZA OVREDNOTENJE STARIH VAŠKIH OBICAJEV

kega zavetnika. Vsako leto je na dan sv. Antona v župnijski cerkvi župnik daroval slovesno sveto mašo, kateri je v popoldanskih urah sledil še blagoslov. Pri Koluži in blizu cerkve pa so v tistih dneh na stojnicah prodajali mačke v žakljih, petarde, rožne vence, kipce svetnikov in pisane božje podobice. Čeprav sta vas tlačili huda revščina in pomanjkanje, so vaščani obhajali to svečanost s plemenitimi in iskrenim občutkom, da pripadajo eni skupnosti.

Od tedaj pa se je veliko stvari spremenilo. V vas so se začeli seliti tujci, ki se ne vključujejo v vaško skupnost, pač pa živijo odtujeni od okolja, na katerega so le fizično navezani. Tako je vedno manj ljudi, ki bi si prizadevali za ohranjanje starih šeg in navad. Seveda to zahteva veliko truda, napora in žrtvovanja in malokdo je pripravljen sprejeti delo, za katero dobro ve, da ni nikakršnega denarnega zaslужka. Tako je! V večini prevladuje prepričanje, da to, kar ti danes ne prinese dobička, ni vredno, da bi se s tem ukvarjal.

DRAMSKA SKUPINA: ŽIVA SKUPNOST

V Borštu je bila vedno živa dramska skupina, ki je sodelovala na najrazličnejših prireditvah in pri veselicah. Po drugi svetovni vojni so namreč ob praznovanju vaškega zavetnika začeli prirediti tudi veseloigre v “šali” na Kržišču, v dvorani pri šolskih sestrah, od leta 1977 pa v Srenjski hiši.

Pravi preobrat pa je dramska skupina doživela leta 1972, ko so se mladi fantje in dekleta zbrali z namenom, da postavijo na nose skupino, ki bi se razlikovala od drugih dramskih odsekov. Želeli so si ustvariti igre, ki bi bile sad žive ustvarjalnosti članov samih. Sami so napisali tekst, za glasbene vložke so poskrbeli tako, da so sestavili izvirno besedilo na že znano

Mladi igralci dramske skupine na odru

